

Kommunstyrelseförvaltningen

Handläggare, telefon
Maria JohanssonDatum
2011-09-22Vår beteckning
Dnr 2011- 000543

Policy om muta och bestickning

Antagen av kommunfullmäktige 2011-09-22 § 90

Upplands-Bro kommun med de kommunala bolagen har verksamheter inom många områden. Som medarbetare eller förtroendevald kan man bli utsatt för påverkan av olika slag, och det är viktigt att veta var gränsen går mellan en otillbörlig och en tillbörlig förmån.

För all offentlig verksamhet är demokrati, rättssäkerhet och effektivitet grundläggande värden. Det är viktigt att kommunens anställda och förtroendevalda inte missbrukar sin ställning och att integriteten inte behöver ifrågasättas. Korruption får inte förekomma, det är lätt att rasera förtroendet för verksamheten och svårt att bygga upp det igen.

Allmänhetens förtroende är utgångspunkten för alla företrädare för Upplands-Bro kommun. I alla sammanhang skall ett sådant förhållningssätt iakttas, att det inte kan förekomma risk för att företrädare för kommunen gör sig skyldig till mutbrott.

Syfte

Denna policy tydliggör gränsdragningen mellan tillbörlig och otillbörlig förmån för medarbetare och förtroendevalda i Upplands-Bro kommun och de kommunala bolagen.

Muta och bestickning

Alla anställda och förtroendevalda och dess bolag omfattas av lagreglerna om muta och bestickning. Lagreglerna gäller både offentlig och privat verksamhet, kraven är dock högre på anställda och förtroendevalda inom offentlig verksamhet och korruptionsbrotten i offentlig verksamhet faller under allmänt åtal, 20 kap 5 § brottsbalken. Allmän åklagare har därför rätt och skyldighet att väcka åtal för sådant brott. Korruptionsbrotten bestickning och muta regleras i 17 kap 7 § respektive 20 kap 2 § brottsbalken.

Att ta emot eller erbjudas pengar, varor och tjänster, måltider, gåvor, resor, evenemang, rabatter m m kan medföra att mottagaren gör sig skyldig till mutbrott och givaren till bestickning. Det är därför viktigt att vi i våra kontakter med leverantörer, kunder och omvärld iakttar stor försiktighet om vi erbjuds förmåner av olika slag. Alla medarbetare och förtroendevalda som kan påverka ett ärende kan utsättas för mutförsök.

Bestickning föreligger om någon lämnar, utlovar eller erbjuder en muta eller annan otillbörlig belöning till en arbets- eller uppdragstagare för dennes tjänsteutövning.

Mutbrott begås när en arbets- eller uppdragstagare i privat eller offentlig tjänst tar emot, låter sig utlova eller begär en muta eller otillbörlig förmån för sig själv eller annan för sin tjänsteutövning.

Du som är medarbetare eller förtroendevald inom Upplands-Bro kommun eller kommunens bolag har ett personligt ansvar att hålla dig informerad om vad som gäller. För att undgå ansvar för mutbrott ska muta uttryckligen och omedelbart avvisas. Förutom att både muta och bestickning är brottsbalksbrott så riskerar man att bli avskedad och att få betala skadestånd.

Ett bra sätt att undvika svårigheterna med gränsdragningen är att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner.

Frågor som man alltid bör ställa sig när man erbjuds en förmån är:

- Hur stark är kopplingen mellan förmånen och min tjänsteutövning?
- Varför erbjuds den mig?
- Hur är förmånen beskaffad och vad är den värd?

Om förmånen betingar ett visst värde för dig som mottagare och den är kopplad till din tjänsteutövning eller uppdraget är det bestickning och tackar du ja har du gjort dig skyldig till mutbrott.

Om du i ditt arbete/uppdrag upplever att du blir utsatt för försök till bestickning ska du genast meddela det till din chef.

Misstänker du som anställd att någon inom kommunen är utsatt för/tackar ja till muta, skall du anmäla detta till närmaste chef, eller dennes chef.

Om du som förtroendevald fått erbjudande om en otillbörlig förmån eller gåva skall du kontakta kommundirektören eller personalchefen.

Förmåner som är tillåtna

Nedanstående förmåner innebär normalt sett att det inte är fråga om muta eller bestickning:

- Arbetsmåltider av vardagligt slag och som har ett naturligt samband med uppdraget. Måltiden eller annan form av representation bör uttrycka en i detta sammanhang sedvanlig gästfrihet eller annan form av värdskap.
- Uppvaktningar vid jul, på jämna födelsedagar, högtidsdagar och andra personliga bemarkelsedagar samt vid sjukdom och vid avslutningar, förutsatt att de är måttfulla¹.
- Prydnadsföremål som saknar nämnvärt marknadsvärde (t ex reklamartiklar och varuprover) och måttfulla¹ minnesgåvor vid jubileer och liknande.

Om ett utomstående företag som kommunen handlar av bjuder på någon form av förtäring i samband med en kundträff är det normalt tillåtet att delta om huvudsyftet med träffen är att utbyta information. I samband med kundträffar är alkohol till måltiden en otillbörlig förmån.

¹ Med måttfulla gåvor anses värdet understiga en procent av aktuellt prisbasbelopp, ca 420 kr. För gåvor vid högtidsdagar och jubileer är det tre procent av aktuellt prisbasbelopp, d v s knappt 1300 kr. Observera att beloppsgränserna inte är absoluta och att en gåva därmed kan anses som otillbörlig även om värdet är ringa. Särskilt viktigt är att gåvan inte förknippas med viss prestation.

Förmåner som aldrig är tillåtna

I princip skall du aldrig ta emot gåvor från utomstående. Särskild restriktivitet gäller för den som utövar myndighetsutövning.

Måltider i omedelbar anknytning till arbetet är tillåtet, men t ex julmiddagar och andra måltider bör man inte delta i eftersom måltiden inte får vara det primära syftet med sammankomsten. Är make/maka/sambo medbjuden ökar risken för att förmånen skall anses som muta. Det är aldrig tillåtet att låta sig bjudas i samband med en upphandling av vara eller tjänst, oavsett vilken roll du har i upphandlingsprocessen.

Att bli bjuden på alkohol till måltiden är alltid en otillbörlig förmån.

Nedanstående otillbörliga förmåner får anställda eller förtroendevalda under inga förhållanden accepteras:

- penninggåvor, värdepapper, presentkort eller liknande
- inköpsrabatter, följerbjudanden, provisions- eller bonusarrangemang eller s k ”kickbacks”
- penninglån, borgensåtaganden, skuldtäckning
- eftergifter av köpeskilling eller fordran, amortering eller ränta
- sidoleveranser av varor eller tjänster från någon av kommunens leverantörer
- anlitage av kommunens leverantörer för privata angelägenheter till icke marknadsmässiga ersättningar
- helt eller delvis betalda evenemang, nöjesresor eller semestervistelser på fritiden. Detta gäller även exempelvis lån av sportstuga, fritidshus, husbil, båt etc.

Erbjudanden om studieresor, mässbesök etc

Vid erbjudanden om studieresor, mässbesök och liknande skall inbjudan bedömas av närmaste chef som avgör om programmet omfattar områden som är till nytta för den enskildes tjänsteutövning i kommunen. Om resan inkluderar övernattnings skall kommunen själv stå för kostnaden. Beslut skall fattas enligt gällande delegationsordning. Beslutet skall dokumenteras och bifogas fakturan efter attest.

Bonuserbjudanden i form av bonuspoäng i samband med exempelvis flygresor, övernattnings på hotell skall alltid tillfalla arbetsgivaren när detta är lämpligt, annars tackar du nej till ett sådant erbjudande.

Anlitande av anställdas egna företag

Det är inte tillåtet att för kommunens räkning anlita arbets- eller uppdragstagares eller närståendes egna företag utan att en upphandling enligt LOU genomförs. Företaget skall konkurrensutsättas med minst två andra leverantörer. Tydliga utvärderingskriterier och en väl dokumenterad upphandlingsprocess krävs.

Den som godkänner och beslutar om upphandlingen får inte ha ovan nämnda koppling till företaget.

Gåvor och testamenten inom kommunens hälso- och sjukvård och socialtjänst

För att förtroendet för kommunens hälso- och sjukvård och socialtjänst inte skall kunna ifrågasättas är det av yttersta vikt att du som anställd beaktar kravet på lika vård och rättigheter för alla, utan att förvänta dig några särskilda förmåner för din tjänsteutövning.

Det är alltid otillbörligt att ta emot något som kan framkalla tacksamhetsskuld.

Gåvor

Du får aldrig ta emot gåvor av en vårdtagare eller brukare om det kan ge upphov till misstanke om särbehandling av vårdtagaren. Penninggåvor skall aldrig accepteras även om det skulle röra sig om små belopp. Även när det gäller andra slags gåvor bör stor försiktighet iakttas och för gåvor med ett realiserbart värde såsom smycken, konstverk och liknande så gäller samma förhållningssätt som för penninggåvor.

Gåvor utan realiserbart ekonomiskt värde

En anställd kan undantagsvis ta emot en gåva av trivselkaraktär och av ringa värde såsom blommor, kakor, tårta, choklad och liknande. Däremot är det olämpligt att ta emot flera gåvor från en och samma vårdtagare även om värdet av gåvorna är ringa.

Testamentariskt förordnande

Vårdpersonal får inte ta emot ett testamentariskt förordnande från en vårdtagare. Inte heller får personalen påverka en vårdtagare att upprätta ett testamente till förmån för någon annan.

I Socialstyrelsens broschyr ”Om gåvor och testamenten” finns mer information om erbjudanden om gåvor, ersättningar eller andra förmåner från vårdtagare eller anhöriga till vårdtagare.